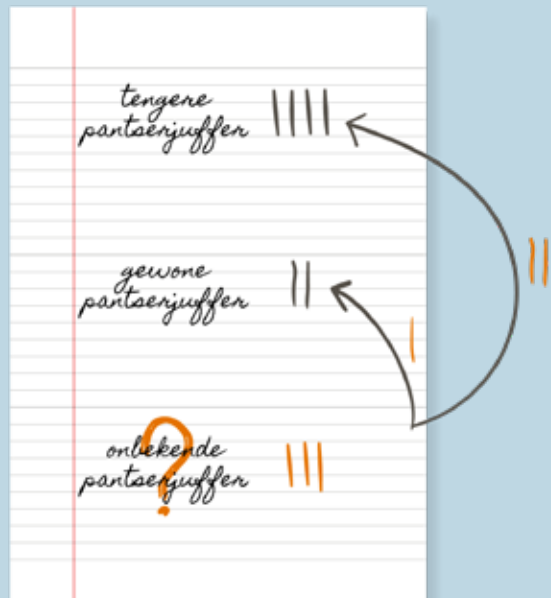

Lastige libellen

- Heidelibellen en pantserjuffers zijn soms lastig te herkennen. Maar schrijf in ieder geval iets op als je een van beide soorten denkt te zien. Gebruik de volgende methode:
- Je kunt ze eerst opschrijven als heidelibel of pantserjuffer onbekend, per sectie, en aan het eind van het lopen van die sectie een steekproef nemen door een aantal exemplaren rustig goed te bekijken. Aan de hand van deze exemplaren kun je dan de rest verdelen voor die sectie.
- Je kunt als het zo niet lukt (door te weinig exemplaren) ook kijken naar de verdeling van die soorten in jouw gebied op Waarneming.nl
- Hetzelfde mag je doen met de libellenvrouwtjes.
- Zie je echt niet het verschil tussen steenrode en bruinrode heidelibel, dan mag je ook voor de combinatiesoort steenrode/bruinrode heidelibel kiezen. Doe dit wel zo weinig mogelijk!

Verdeel de libellen die je niet kunt determineren naar rato.

En verder

Kennis nodig?

- Kijk eens tussen onze herkenningskaarten via www.vlinderstichting.nl/herkeningskaarten
- Doe een van onze libellencursussen, kijk in de winkel op www.vlinderstichting.nl
- Sluit je aan bij een vlinder- of insectenwerkgroep, zie www.vlinderstichting.nl/wat-wij-doen/werkgroepen
- Kijk op www.vlinderstichting.nl/overzicht-libellen
- Sluit je aan bij de Libellenmonitoring Facebook-groep

Doorgeven?

Dat doe je via meetnet.vlinderstichting.nl!

Je kunt de tellingen tijdens het tellen ook doorgeven via de app:
<https://www.vlinderstichting.nl/meetnet-app>

FAQ

Veelgestelde vragen en weetjes over het meetnet.

Online herkenningcurussen

Een route tellen voor libellen

Gaat de libellenstand in ons land vooruit en heeft dat te maken met klimaatverandering? Zullen er meer groene glazenmakers in dit gebied komen nu waterplanten minder vaak worden verwijderd? Hoe zal de speerwaterjuffer reageren op de venherstelmaatregelen? Om dit soort vragen te kunnen beantwoorden, verzamelt De Vlinderstichting al sinds 1998 actuele informatie over de veranderingen in de libellenstand in Nederland. Er zijn Nederland honderden telroutes uitgezet die overal op dezelfde manier worden geteld.

Het gaat niet om zoveel mogelijk tellen of alle soorten meepakken; het gaat om steeds op dezelfde manier hetzelfde stuk tellen zodat er trends bepaald kunnen worden.

Het meetnet libellen is een samenwerkingsproject van De Vlinderstichting en het CBS, in opdracht van het ministerie van LNV. Dankzij dit meetnet kunnen we de ontwikkelingen in de libellenstand nauwgezet volgen. Alle hulp en medewerking is welkom. Wilt u meedoen, dan kunt u zich aanmelden bij De Vlinderstichting (meetnet@vlinderstichting.nl) of 0317-46 73 46.

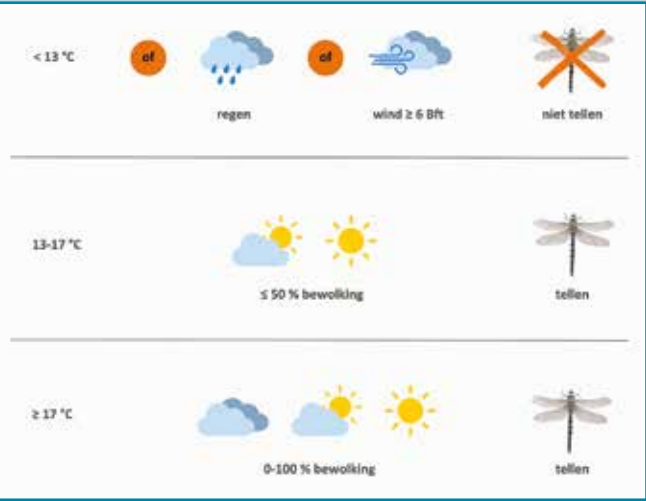
© Team Meetnetten, december 2023

Korte handleiding meetnet libellen

Wanneer kun je tellen?

Periode
1 mei - 30 september maar eerder of later mag bij geschikt weer
Hoe vaak
Liefst om de week, maar hoe vaker hoe beter
Tijd
Tussen 11-16 uur
Wind
Windkracht lager dan 6 Bft (wanneer ook grote takken bewegen)
Temperatuur
(kun je van internet halen of lokaal meten als je maar wel de luchttemperatuur meet.)
• Warmer dan 13 graden   • 13-17 graden en niet meer dan half bewolkt   • Boven 17 graden ongeacht de bewolking
Regen
Niet tellen als het regent

Windkracht schatten

Windkracht (Bft)	Beschrijving
1	Wind zichtbaar aan rookpluimen, niet aan windvaan
2	Windvaan beweegt, wind voelbaar aan het gezicht
3	Bladeren en twijgen voortdurend in beweging
4	Kleine takken bewegen, stof en papier dwarrelen op
5	Kleine takken met bladeren maken zwiepende bewegingen, gekuifde golven op water
6	Grote takken bewegen, er mag niet meer geteld worden

Voor je gaat tellen

- Handig om mee te nemen: blocnote en potlood of app op telefoon, verrekijker, fototoestel, eventueel kaart/beschrijving
- Noteer de weersomstandigheden: de bewolking schat je in achtsten. Half bewolkt is 4 achtsten. Kijk recht boven je, dat geeft het beste resultaat. Of schat hoeveel procent van de tijd de zon schijnt tijdens het tellen. Kijk op buienradar wat de windkracht is of gebruik de tabel hierboven. Belangrijk: als ook grote takken bewegen is het windkracht 6 en mag je niet tellen. Noteer ook datum en tijd als je geen app gebruikt.

Het tellen

- Loop rustig
- Tel de **kleine libellen** (waterjuffers en heide-libellen) over 2 meter oever en drie meter water. Tel de **grote libellen** (beekjuffers en echte libellen behalve heidelibellen) over 2 meter oever en 5 meter water.
- Schrijf alles wat je in sectie 1 ziet in sectie 1, alles wat je in sectie 2 ziet in sectie 2 etc. Wil je even achter een libel aan om te zien wat het is? Prima, maar stop dan met tellen en ga erna weer verder waar je gebleven was.
- Veel begroeiing? Als je helemaal niet over het water kunt kijken, geef dat dan door via meetnet@vlinderstichting.nl. Maar vaak kan je hier en daar wel tussen de begroeiing doorkijken, soms met een stok. Doe het elke keer hetzelfde.
- Is er iets veranderd op de route, zoals maaien, sectie niet bereikbaar, bomen gekapt etc. vul dat in bij beheer.

Belangrijk!

- Exemplaren die overduidelijk pas zijn uitgeslopen en waarvan de vleugels nog zacht zijn tel je niet mee. Waarom? Dan tel je er opeens heel veel terwijl je die uitsluippiek misschien het jaar erna mist – dat vertekent de trends.
- Tel altijd de hele route op dezelfde manier en tel libellen buiten de route niet.
- Zie je geen libellen? Voer het bezoek dan toch in, want ook dat is belangrijk om te weten.
- Het aanpassen van een route maakt vergelijken met oude tellingen heel lastig. Een sectie eraf halen kan eventueel wel; als een sectie echt niet meer geteld kan worden, meld dit dan via meetnet@vlinderstichting.nl.
- Je kunt, als je toch langs de route terugloopt, ook meteen nog een keer tellen. Vul die tweede keer tellen in als een apart bezoek (dus niet bij elkaar optellen).
- Als de waterstand verandert, blijf dan de rand van het water volgen. Een sectie kan hierdoor langer of korter worden.

Een keer overslaan

Als vanwege vakantie of aanhoudend slecht weer het tellen een keer niet lukt, raak dan niet in paniek. Pak het daarna gewoon weer op. Bij elke periode waarin wél om de week wordt geteld, kunnen de trends van de dan vliegende libellen meegepakt worden, want daarvoor zijn ten minste drie tellingen in de vliegtijd van een soort nodig.